Vojmír Vokolek
Z GRAFICKÉHO DÍLA
• 21. 8. – 19. 9. 2003 •

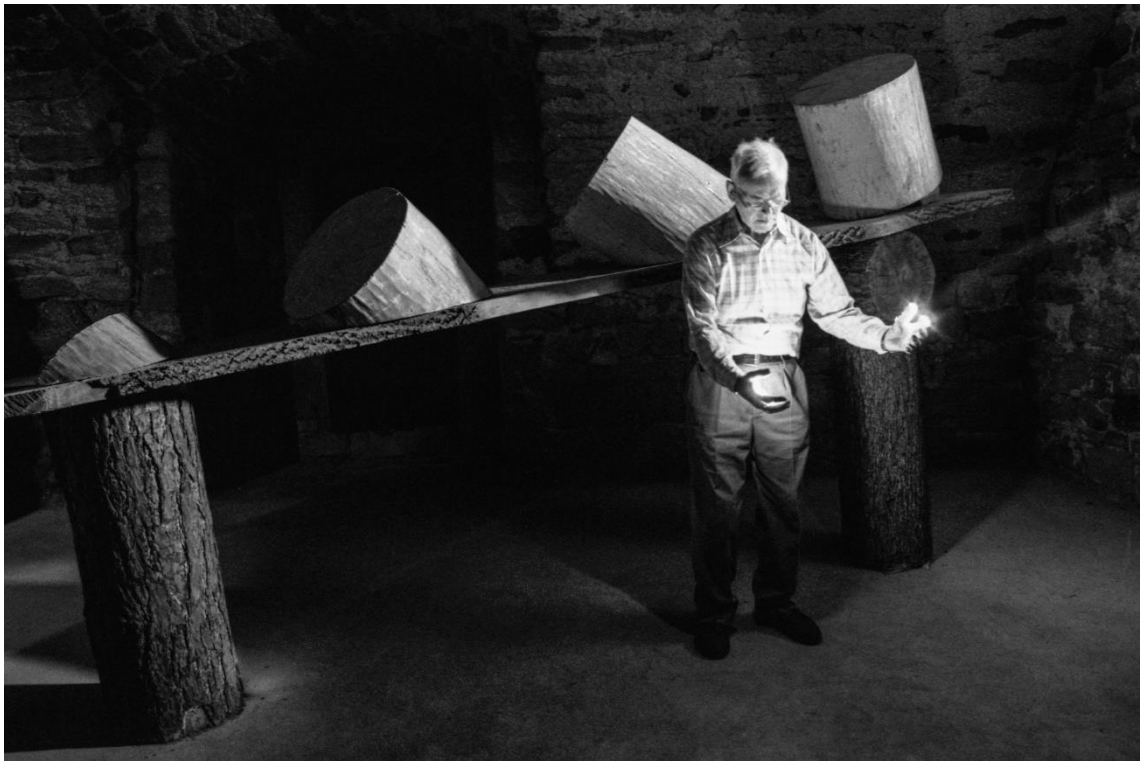

Foto Jan Adamec

Narozen 3. 6. 1910 v Pardubicích. Zemřel 30. 7. 2001 v Pardubicích.

Studia:

1928 - 1932 v Praze (atelier J. Bendy)

1932 - 1934 AVU v Praze (grafická speciálka F. T. Šimona)

Vážení přátelé,

poslední ze tří výstav Vojmíra Vokolka v Galerii Fons chce divákům ukázat autorovu volnou grafiku. Jedná se o rané období Vokolkovy tvorby, tedy zhruba o desetiletí vtěsnané do let 1935 – 1945. Přestože se v autorově dlouholeté životní a tvůrčí cestě jedná o pouhý úsek, můžeme bez přehánění říci, že Vojmír Vokolek byl bytostným grafikem, jenž byl v grafickém umění daného období výraznou a

nepřehlédnutelnou osobností. Přesto vše osobností velice neznámou. Současná výstava je skutečně objevitelská, vždyť většina děl je zde vystavena poprvé.

Grafická produkce Vojmíra Vokolka souvisí nejen s jeho specializovaným studiem, ale zejména s rodinnou tiskárnou. Byl to právě jeho ilustrační doprovod, jenž v Pardubicích vydávané knihy učinil tak originální a nezaměnitelné. Zajímavé je, že první ilustrace k próze Na trhu je datována rokem 1928, v němž bylo ilustrátorovi pouhých 18let. Již tato expresivní drobná grafika je svědectvím o raném a velice výrazném talentu. Ilustrací, obálek a vinět najdeme v produkce pardubického nakladatelství celou řadu a jistým vyvrcholením je několik unikátních svazků Lisu tří bratří, kde ilustrace je rovnocennou součástí knihy, tak jako verše bratra Vladimíra a typografie bratra Vlastimila. Z autorových letmých vzpomínek pak víme, že rodinná tiskárna byla pevným zázemím celé jeho tehdejší tvorby a s jejím násilným zánikem souvisí i ukončení autorovy grafické tvorby. A tak další cesta Vojmíra Vokolka vedla od drobného grafického formátu k rozměrným stěnám sakrálních prostor.

Z grafických technik byl od počátku dominantní dřevořez. Je to technika nekompromisní. Nezná detailu a účinek přímého kontrastu černé a bílé, jejich vzájemné doplňování a robusní harmonie kontrastních ploch jsou předzvěstí nejen autorových monumentálních fresek, ale i plastik, v nichž bude vše podřízeno až grafickému znaku, který je nositelem závažného poselství. Černá a bílá jakoby předznamenávalo ono pověstné vokolkovské ano a ne, kterým se řídila nejen umělcova tvorba.

Ilustrační tvorba měla vliv na volnou grafiku. V ilustracích hledal Vojmír Vokolek symbolickou výtvarnou paralelu k textu. Nikdy nevytvářel samoúčelný ilustrační doprovod. Ve volné grafice se stále intenzivně objevuje snaha o propojení řemeslné jistoty a estetické bravury se závažností obsahu. To bylo době módních surrealistických vizí zásadní generační odlišení. Grafická tvorba stále více inklinuje ke středověkému pojetí posvátnosti. Jistým vyvrcholením těchto snah je cyklus Českých patronů, původně koncipovaný jako jakýsi rozsáhlý ikonostaz. Právě tento grafický cyklus mohl stát na prahu obrody českého sakrálního umění. Nestalo se tak. Nebyl zájem. „Panu Vojmíru Vokolkovi v Pardubicích, s námi stejně nezaměstnanému, pozdravení„ napsal roku 1938 jasnozřivě Josef Florian a ještě jasnozřivěji pokračoval: „…při takovém stavu věcí můžeme pracovati do strhání, my nikdy ke svému nepřijdeme…„. Koncem čtyřicátých let tiskne Vojmír Vokolek své poslední grafiky. Ke grafickému umění se tento excelentní grafik již nikdy nevrátí. Jeho cesta vedla jinam. „Jakmile něco umíš„ řekl mi jednou, „ je to neklamné znamení, že s tím musíš hned skončit.„ Věděl, co znamená sebedokonalejší ustrnutí, věděl, že skutečná cesta vede jen kupředu. Berme tedy tuto výstavu jako poněkud nečekané ohlédnutí.

Václav Vokolek









